

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice
Tel. (022) 409-209

Ad. Ob. 14 № *435/8-115*

Dosar nr. 3-220/2023

Curtea Constituțională a RM
str. Alexandru Lăpușneanu nr.28

Prin prezenta, Curtea de Apel Chișinău, vă expediază sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în cauza de contencios administrative, la acțiunea înaintată de ÎCS „Reforma Art” SRL vs Consiliul Audiovizualului privind anularea parțială a actului administrativ.

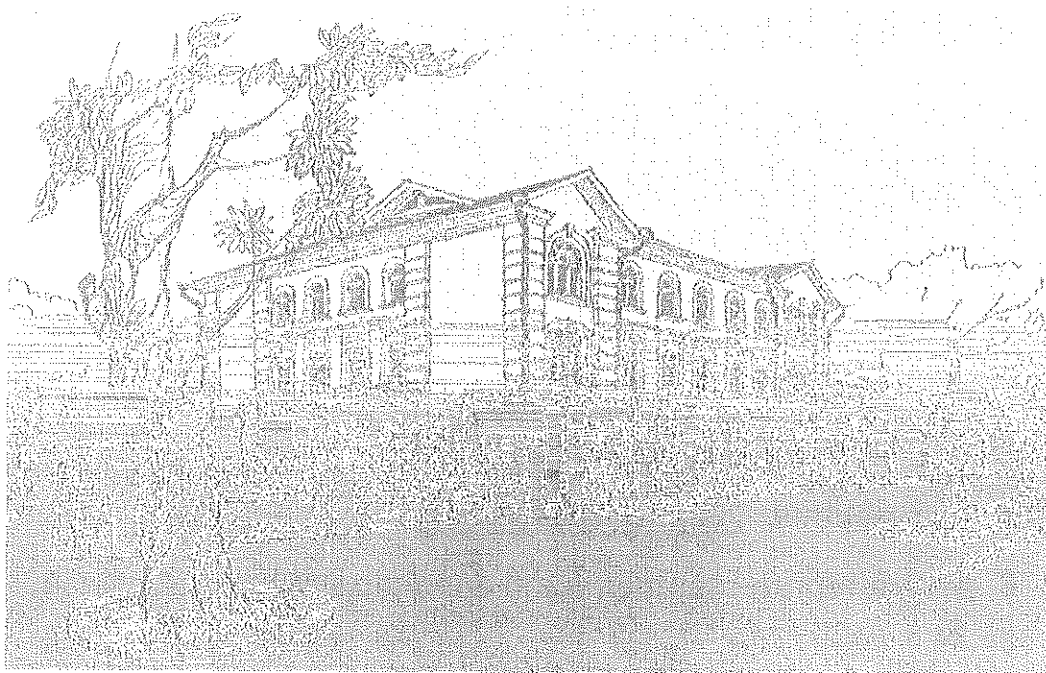
Anexe: sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 6 file.
copia încheierii pe 3 file.

Judecător:

Veronica Negru

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.2. Persoană juridică**

1. Denumire și sediu ÎCS Reforma Art SRL, titulara postului Jurnal TV, mun. Chișinău, str. Valea Dicescu 7;
2. Numărul și data înregistrării: IDNO 1009600027847, 21-08-2009
3. Numele administratorului: Valentin Butnaru
4. Telefon și e-mail contact@jurnaltv.md
5. Reprezentant: Dumitru Pavel, avocat

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun²

ÎCS Reforma Art SRL, din calitatea sa de titulară a postului Jurnal TV, a fost sancționată prin pct.4 din decizia Consiliului Audiovizualului din 24 noiembrie 2023 nr. 382, Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din turul II (perioada monitorizată 13-17 noiembrie 2023) cu amendă în mărime de 25 000 de lei pentru încălcarea repetată a prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral, în conformitate cu art. 84 alin. (8) din Codul serviciilor media audiovizuale Republicii Moldova nr. 174/2018.

În fapt, Consiliul Audiovizualului a reținut că postul Jurnal TV, în perioada de raport, a difuzat programele audiovizuale „Ora expertizei” și „Secretele puterii”, în cadrul cărora au fost abordate subiecte cu conținut electoral și despre concurenți electorali. Asta, chiar dacă în Declarația privind reflectarea alegerilor locale, furnizorul de servicii media ÎCS „Reforma ART” SRL nu a indicat aceste programe, fapt care contravine prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral.

În special Consiliul a indicat că:

a) programul: „Ora expertizei”, Data difuzării: 13 noiembrie 2023, ora difuzării: 20:00, invitații programului: analist politic, Anatol Țăranu; președintele CUB, Igor Munteanu; deputat PAS, Vasile Grădinaru; deputat BECS, Adrian Lebedinschi.

Subiectele abordate: „Turul II – un nou orizont de așteptări”, „Calculul și bătălii înaintea turului II”, „Deplasările secrete ale lui Șor”, „Mutări periculoase în „capitala de Nord””, „Cer aderarea la Patriarhia Română”, „Două tabere în rândul preoților”.

Comentarii: Discuțiile dintre invitați și moderator au început cu subiectul ce ține de turul II al alegerilor locale. Aceștia s-au expus cu referire la modul desfășurării campaniei electorale și la posibilele rezultate care vor rezulta din votul acordat de cetățeni. La acest subiect s-au pus în discuție și candidaturile lui Alexandr Petcov de la PPPN și Maxim Moroșan de la PSRM la funcția de primar al municipiului Bălți în turul II de scrutin.

Anatol Țăranu: „Ce vor face socialiștii, cum vor găsi contraargumente împotriva Partidului Nostru și invers.” Moderator: „Domnule Țăranu, cum îl vedeți pe acest candidat din partea PSRM? Este candidatul PSRM-ului sau nu, pentru că noi am discutat despre cât de nesocialist este acest candidat care a ajuns la Bălți pe lista PSRM, despre care toată lumea vorbește un singur lucru, că ar fi sub aripa Caramalac.” În continuare s-a vorbit despre activitățile lui Maxim Moroșan până la alegerile locale și legătura acestuia cu organizațiile criminale. Totodată, moderatorul a adresat o întrebare președintelui CUB, Igor Munteanu, „de ce candidata CUB de la Durlești, Eleonora Șaran, nu a participat la dezbateri nici în turul I, nici în turul II nu participă?” Igor Munteanu a răspuns că doamna Șaran trebuie să răspundă la această întrebare și că ea este o persoană deschisă și merită toate voturile la Durlești.

Concluzii: Ca urmare a efectuării controlului, s-a atestat încălcarea prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral, potrivit căruia: „În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programele cu caracter

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecății instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

electoral se consideră: programele de știri și actualități, emisiuni de informare electorală, emisiuni de promovare electorală, dezbateri electorale, programe de publicitate electorală”, deoarece furnizorul de servicii media ÎCS „Reforma ART” SRL nu a indicat acest program în Declarația privind reflectarea alegerilor locale.

b) Programul: „Secretele puterii”, data difuzării: 15 noiembrie 2023, ora difuzării: 20:00, invitații programului: Președintele Partidului Schimbării, Ștefan Gligor; Vicepreședintele PSDE, Nicolae Ciubuc; Președintele PPDA, Dinu Plîngău. Subiectele abordate: „Cum se explică scorurile modeste”, „Candidații dubioși subordonați Rusiei”, „Bălți riscă să devină o anexă a Moscovei”, „Coagularea forțelor proeuropene”, „Unitate pe eșichierul de dreapta”, „Divizarea dreptei, coalizarea stângii”, „Crima organizată se năpustește la putere”, „Ani decisivi pe parcursul european”.

Comentarii: În timpul discuțiilor, invitatul în platou, președintele Partidului Schimbării, Ștefan Gligor, a venit cu mulțumiri în adresa persoanelor care au candidat din partea Partidului Schimbării și electoratului care a votat acest partid și care urmează să voteze cei 12 candidați din turul II din partea formațiunii, care își vor prezenta echipa în mai multe raioane. Într-o altă intervenție, Ștefan Gligor face referire la situația din municipiul Bălți: „Am scris o contestație împotriva Arinei Corșicova, care nu a fost examinată până la alegeri, a fost examinată după alegeri și a fost scoasă din cursă. Deși exact așa trebuia să fie pe alte temeuri, temeuri de pericol pentru securitatea națională, trebuia scos din cursă acest Maxim Moroșan, care a fost adus de la Moscova, a fost făcut președinte al Organizației Teritoriale a PSRM în Bălți, a fost vizitat de reprezentanții grupului criminal Caramalac la Bălți.” Totodată, s-a discutat și despre candidatul din partea PSDE la funcția de primar de Nisporeni în turul II de scrutin. Moderator: „Domnule Ciubuc, vorbea domnul Gligor de candidați care au legături cu crima organizată, la Nisporeni, Vasile Bîtcă, unul dintre principalii piloni ai lui Plahotniuc, a fost scos din Partidul Democrat în 2019 și dus la Candu și acum a candidat din partea PSDE și chiar a trecut în turul II. Dvs spuneți că v-ați curățit, dar parcă nu prea”.

Urmează răspunsul din partea vicepreședintelui PSDE, Nicolae Ciubuc care se expune cu privire la declarațiile moderatorului.

Concluzii: Ca urmare a efectuării controlului s-a atestat încălcarea prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral, potrivit căruia: „În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programele cu caracter electoral se consideră: programele de știri și actualități, emisiuni de informare electorală, emisiuni de promovare electorală, dezbateri electorale, programe de publicitate electorală”, deoarece furnizorul de servicii media ÎCS „Reforma ART” SRL nu a indicat acest program în Declarația privind reflectarea alegerilor locale.

Ca rezultat, actul administrativ de sancționare a fost contestat în Curtea de Apel Chișinău – litigiu electoral, căreia i-a fost solicitată remiterea sesizării Curții Constituționale în vederea expunerii asupra constituționalității sintagmei din art.90 alin.(2) Cod electoral, pe motiv al contravenirii lor art.32 și 34 din Constituție și 10 din CEDO, prin instituirea unei limitări abuzive și contrare practicii CtEDO la libertatea de exprimare!

C. Obiectul sesizării³

După cum am dezvăluit mai sus obiect al sesizării îl constituie sintagma **"... nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media"** din art.90 alin.(2) Cod electoral. Această sintagmă, în opinia noastră, contravine art.32 din Constituție și 10 din CEDO, prin instituirea unei limitări abuzive și contrare practicii CtEDO la libertatea de exprimare!

Astfel, la data de 08 decembrie 2022 a fost adoptat Codul electoral Nr. 325, publicat la 23-12-2022 în Monitorul Oficial Nr. 426-427 art. 770, fiind expus într-o nouă redacție art.90 alin.(2):

(2) În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programe audiovizuale cu caracter electoral se consideră următoarele:

a) programele de știri și actualități – rubricile sau grupajele informative, evidențiate prin semnale acustice și vizuale unice, în care pot fi difuzate informații despre tehnica votării, sistemul electoral, alte aspecte ale procesului electoral, sondaje de opinie și activități de campanie ale grupurilor de inițiativă, ale concurenților electorali și ale participanților la referendum;

b) emisiunile de informare electorală – emisiunile, organizate la inițiativa furnizorului de servicii media, în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora pot prezenta programele politice și în care pot fi discutate diverse probleme de interes public;

c) emisiunile de promovare electorală – emisiuni care se difuzează în limita timpilor de antenă acordați grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum în conformitate cu prevederile prezentului cod;

d) dezbaterile electorale – emisiunile în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora sunt solicitați să se pronunțe pe marginea temelor propuse spre discuție de către furnizorul de servicii media;

e) programele de publicitate electorală – programele destinate în exclusivitate difuzării publicității electorale.

În asemenea mod, legislatorul a făcut o ingerință în conținutul serviciilor de programe ale serviciilor media audiovizuale, când a interzis comunicarea informațiilor despre concurenții electorali în alte emisiuni decât un număr limitat: programele de știri și actualități (rubricile electorale speciale); emisiunile de informare electorală; emisiunile de promovare electorală; dezbaterile electorale; programele de publicitate electorală.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale ratione materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

Mai mult, prin prisma acestor limitări legislative autoritatea administrativă, Consiliul Audiovizualului, a calificat și extins că menționarea numelui concurentului chiar și în virtutea funcției administrative precedente deținute de acesta, constituie o încălcare a normei legale date.

Deci, în perioada electorală libertatea de exprimare a presei audiovizuale se limitează simțitor și considerabil când nu pot fi realizate și difuzate subiecte ce îi au ca și protagoniști pe actuali concurenți electorali, indiferent de faptul că expunerile despre aceștia se referă la activitatea anterioară a lor, investigațiile jurnalistice despre ei, potențialele cauze penale, civile, contravenționale în privința persoanelor date, inclusiv și prin expunere în emisiuni de analiză politică.

Or, numărul limitat de emisiuni în cadrul cărora pot fi expuse numele concurenților electorali duc la imposibilitatea presei audiovizuale de a face dezvăluiri despre aceștia, fiind limitat totul doar la activitatea electorală a lor și la publicitatea electorală.

Aceste limitări afectează buna și normala activitate a presei, reducând posibilitatea acestei "puteri în stat" de a comunica publicului larg informații de interes public ce se referă la funcționarii - concurenții electorali, inclusiv dacă aceste informații au fost comise din altă calitate a acestora.

Inserarea prin legea citată a acestor ingerințe contravine expres unor prevederi din Constituție, a normelor internaționale la care țara noastră s-a raliat și practici bogate a Curții Europene a Drepturilor Omului, după cum v-am expune mai jos.

Remarcăm că prezenta cerere corespunde criteriilor de admisibilitate stabilite prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, cum urmează:

- 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- 2) excepția este ridicată de una din părți sau de reprezentantul acesteia;
- 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Norma legală a cărei constituționalitate se solicită să fie verificată, contravine expres libertății de exprimare a presei și dreptului publicului la informare, în special:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 32

Libertatea opiniei și a exprimării

„(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

(2) Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

(3) Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.”

Articolul 34

Dreptul la informație

„(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională.

(4) Mijloacele de informare publică, de stat sau private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Mijloacele de informare publică nu sunt supuse cenzurii.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății."

Astfel, Constituția Republicii Moldova expres protejează libertatea de exprimare a presei și a publicului la informare, stabilit inclusiv inadmisibilitatea și imposibilitatea autorităților de a ngrădi în vreun fel sau în vreo perioadă de timp, a dreptului la libera informare, pe când art.90 alin.(2) din Codul electoral, în partea sa relevantă, limitează aceste posibilități, excluzînd în perioada electorală, dreptul presei de a informa publicul larg în privința persoanelor care au obținut statut de concurenți electorali (persoane fizice, partide politice, reprezentanții lor, exponenții grupurilor de inițiativă, etc.) și limitîndu-l doar la un număr limitat de emisiuni, esența cărora se reduce doar la elogierea acestor potențiali subiecți de știri.

De rînd cu aceste reglementări constituționale Curtea urmează să țină cont și de prevederile art.10 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 04.11.1950, care are prioritate asupra legislației naționale și care stabilește:

Art. 10 Libertatea de exprimare

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă anumitor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și pentru prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Astfel, cele două libertăți, ce constau în exprimarea liberă și dreptul la informare, sunt instituții reglementate prin Constituție și ingerința asupra acestora poate fi exercitată prin legi organice și ordinare doar cu condiția ca aceasta să nu contravină garanțiilor libere de exercitate a libertăților date.

În esență, Curtea urmează să se pronunțe dacă este constituțională limitarea libertății de exprimare și dacă această limitare se circumscrie acelor posibile limitări stabilite prin reglementări speciale: *"necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești."*

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Interzicerea difuzării informațiilor despre concurenții electorali în emisiuni care nu sunt strict dedicate campaniei electorale, dar care constituie emisiuni de analiză politică, trebuie să fie considerată drept o limitare a libertății de exprimare și a dreptului la informare, și, implicit, o încălcare a principiilor democratice. Această restricție ar putea afecta pluralismul informațional și posibilitatea cetățenilor de a accesa informații relevante pentru a-și forma o opinie informată.

Într-o societate democratică, diversitatea de opinii și accesul la informație variată sunt esențiale pentru procesul democratic. Interzicerea difuzării informațiilor despre concurenții electorali în emisiuni obișnuite poate crea un dezechilibru în accesul la informații, limitând dreptul cetățenilor de a cunoaște din diferite aspecte și contexte despre activitatea persoanelor care la moment sunt concurenți electorali.

De asemenea, această interdicție ar putea afecta dreptul jurnaliștilor de a-și exercita liber meseria și de a informa publicul. Limitarea lor în a acoperi subiectele politice în afara contextului electoral ar putea fi percepută ca o imixtiune în libertatea presei și o restricție asupra pluralismului mediatic.

În concluzie, impunerea unor limite stricte privind difuzarea informațiilor despre concurenții electorali în afara emisiunilor electorale poate fi considerată ca o încălcare a principiilor democratice și a drepturilor fundamentale ale cetățenilor la informație și libertate de exprimare. Este esențial să se găsească un echilibru între reglementările necesare pentru buna desfășurare a campaniilor electorale și protejarea principiilor democratice fundamentale.

Limitarea libertății de exprimare a presei reprezintă o temă complexă și actuală în cadrul societăților contemporane. Este esențial să înțelegem că, în ciuda importanței libertății de exprimare, există situații în care aceasta poate fi restrânsă în numele altor valori și interese publice. Acest referat explorează diverse aspecte ale limitării libertății de exprimare a presei, evidențiind provocările și dilemele asociate cu această problemă.

Vrem să deducem Curții că se cunoaște despre faptul că, în diverse circumstanțe, statul sau alte entități pot fi tentate să impună restricții asupra presei în scopul protejării altor interese, cum ar fi securitatea națională sau prevenirea răspândirii de informații false.

Unul dintre argumentele aduse pentru limitarea libertății de exprimare a presei este protejarea securității naționale. În situații de conflict sau amenințare la adresa statului, guvernele pot justifica cenzura pentru a preveni divulgarea de informații sensibile sau pentru a împiedica incitarea la violență.

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unui sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

Cu toate acestea, limitarea informațiilor despre concurenții electorali doar la anumite emisiuni, încalcă echilibrul dintre securitate și drepturile fundamentale ale cetățenilor la informare și libera exprimare.

Un alt motiv pentru limitarea libertății presei poate fi protejarea ordinii publice și a moralității. Totuși, limitarea instituită prin art.90 alin.(2) Cod electoral nu indică la un atare argument și el nici nu poate fi invocat aici.

În unele cazuri, limitarea libertății de exprimare a presei este justificată prin necesitatea de a proteja drepturile individuale, cum ar fi dreptul la viață privată sau prevenirea difuzării de informații false care pot aduce prejudicii grave persoanelor sau instituțiilor. Această abordare, de asemenea, nu se circumscrie restricțiilor stabilite prin articolul invocat.

În concluzie, limitarea libertății de exprimare a presei este o problemă complexă, cu multiple aspecte și implicații. Este esențial să se găsească un echilibru adecvat între protejarea altor valori și interese publice și garantarea libertății fundamentale a presei într-o societate democratică. Mecanismele de control, transparența și responsabilitatea sunt cruciale pentru a preveni abuzurile și pentru a asigura că restricțiile aplicate sunt în conformitate cu principiile democratice și drepturile fundamentale ale individului.

Însă, este evident că niciuna din modalitățile "legale și întemeiate" de limitare a libertății de exprimare nu poate fi raportată și aplicată prezentului caz de limitare a exprimării, ceea ce atestă caracterul arbitrar al limitării inserate în articolul contestat.

Astfel cum este garantată de paragraful 1 al articolului 10 din Convenție, constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, într-adevăr una dintre condițiile de bază pentru progresul acesteia și pentru autorealizarea individual. Sub rezerva paragrafului 2, se aplică nu numai „informațiilor” sau „ideilor” care sunt primite în mod favorabil sau considerate inofensive sau indifferente, ci și celor care jignesc, șochează sau deranjează statul sau orice secțiune a populația. Acestea sunt exigențele aceluia pluralism, toleranță și deschidere de minte fără de care nu există „societate democratică”.

Testul dacă ingerința reclamată a fost „necesară într-o societate democratică” îi impune Curții să stabilească dacă aceasta corespundea unei „nevoi sociale stringente”, dacă a fost proporțională cu scopul legitim urmărit și dacă motivele invocate de legislativ pentru a-l justifica sunt relevante și suficiente. Pentru a evalua dacă o astfel de „nevoie” există și ce măsuri ar trebui adoptate pentru a face față acesteia, autorităților naționale li se lasă o anumită marjă de apreciere, însă această putere de apreciere nu este, totuși, nelimitată, ci merge mână în mână cu supravegherea europeană a Curții, a cărei sarcină este să se pronunțe definitiv cu privire la compatibilitatea unei restricții cu libertatea de exprimare, așa cum este protejată de articolul 10 din Convenție.

Pentru o analiză mai detaliată a principiilor relevante, a se vedea *Gündüz împotriva Turciei*, nr. 35071/97, § 38, CEDO 2003 - XI; *Murphy împotriva Irlandei*, nr. 44179/98, §§ 65-69, CEDO 2003 - IX (extrase), inclusiv referințele ulterioare citate acolo; *Aydın Tatlav împotriva Turciei*, nr. 50692/99, §§ 22 - 27, 2 mai 2006 și *Giniewski împotriva Franței*, nr. 64016/00, §§ 43-54, CEDO 2006 - I).

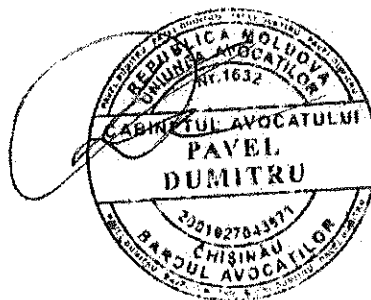
F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

Nu este cazul

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, fapt pentru ce semnez.

Dumitru Pavel, avocat

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎNCHEIERE

19 februarie 2024

mun. Chișinău

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al
Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:

Președintele completului

Victoria Sîrbu

Judecătorii

Angela Braga și Veronica Negru

Cu participarea:

Grefierului

Marina Samatiuc

Examinînd în ședință publică, cererea înaintată de avocatul Pavel Dumitru în interesele ÎCS "Reforma Art" SRL privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cadrul acțiunii înaintate de ÎCS "Reforma Art" SRL către Consiliul Audiovizualului privind anularea parțială a actului administrativ

CONSTATĂ :

La 27 noiembrie 2023, ÎCS "Reforma Art" SRL a depus la Curtea de Apel Chișinău o acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliul Audiovizualului, solicitînd anularea parțială a deciziei nr.382 din 24 noiembrie 2023 Cu privire la reflectarea alegerilor locale generale din turul II (perioada monitorizată 13-17 noiembrie 2023) (f.d.1-4).

La data de 19 februarie 2023, avocatul Pavel Dumitru în interesele ÎCS "Reforma Art" SRL a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate prin care a solicitat instanței ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei "... nu pot avea intervenții directe sau indirect și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media" din art. 90 alin.(2) Cod electoral.

În ședința de judecată avocatul Pavel Dumitru în interesele ÎCS "Reforma Art" SRL nu s-a prezentat și nu a informat instanța despre motivele neprezentării.

Reprezentantul Consiliului Audiovizualului – Grigore Chițcanu a solicitat admiterea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Audiînd poziția participantului prezent la proces, studiînd cererea și materialele cauzei, Completul de contencios administrativ consideră necesar de a admite cererea avocatului Pavel Dumitru în interesele ÎCS "Reforma Art" SRL privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesiza Curtea Constituțională pentru exercitarea controlului constituționalității normei de drept invocate, incidente speței, din următoarele considerente.

Conform art.195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art.12¹ alin.(1) – (2) Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor

Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.

În argumentarea soluției adoptate, Completul judiciar atestă că, potrivit pct.81-84 din Hotărîrea Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016 privind interpretarea Articolului 135 alineat (1) litera b) din Constituția Republicii Moldova, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărîre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decît doar în condițiile menționate la paragraful 82.

În cauza Ivanciuc v. România (decizia nr.18624/03), fiind invocat refuzul instanței de judecată de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea Europeană a menționat: "Este conform funcționării unui asemenea mecanism faptul că judecătorul verifică dacă poate sau trebuie să depună o cerere preliminară, asigurîndu-se că aceasta trebuie să fie rezolvată pentru a permite să se soluționeze litigiul pe care este chemat să-l cunoască. Acestea fiind zise, nu este exclus ca, în unele circumstanțe, refuzul exprimat de o instanță națională, chemată să se pronunțe în ultimă instanță, ar putea aduce atingere principiului echității procedurii, așa cum este enunțat la articolul 6 § 1 al Convenției, în special atunci cînd un asemenea refuz este atins de arbitrar".

Reieșind din analiza normelor de drept sus-indicate, raportate la circumstanțele pricinii, Completul judiciar reține că, în pricină, sesizarea corespunde condițiilor stabilite de lege, astfel încît, normele de drept în privința cărora se ridică excepția, fac parte din categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către reclamant; normele de drept contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărîre anterioară a Curții, avînd ca obiect normele contestate prin prezenta sesizare.

Prin urmare, instanța de contencios administrativ constată că, în speță, sunt prezente temeiurile de sesizare a Curții Constituționale pentru verificarea constituționalității

normei de drept incidente speței și anume a sintagmei "... nu pot avea intervenții directe sau indirect și nu pot fi vizati de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media" din art. 90 alin.(2) Cod electoral, prin prisma corespunderii cu: art.32 a Constituției Republicii Moldova.

Totodată, potrivit alin.(3) al art.12¹ Cod de procedură civilă, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.

În contextul celor mai sus indicate, Completul judiciar consideră necesar de a admite cererea depusă de avocatul Pavel Dumitru în interesele ÎCS "Reforma Art" SRL privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale privind controlul constituționalității normei de drept invocate și anume a sintagmei "... nu pot avea intervenții directe sau indirect și nu pot fi vizati de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media" din art. 90 alin.(2) Cod electoral, prin prisma corespunderii cu: art.32 a Constituției Republicii Moldova.

În conformitate cu art.195, 230 Cod administrativ, art.12¹ Cod de procedură civilă, Completul de contencios administrativ,

DISPUNE:

Se admite cererea depusă de avocatul Pavel Dumitru în interesele ÎCS "Reforma Art" SRL privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se sesizează Curtea Constituțională a RM în vederea soluționării cererii depuse de avocatul Pavel Dumitru în interesele ÎCS "Reforma Art" SRL privind excepția de neconstituționalitate în temeiul art.135 alin.(1) din Constituția RM.

Se remite după competență Curții Constituționale sesizarea depusă de Dumitru Pavel, în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de ÎCS "Reforma Art" SRL către Consiliul Audiovizualului privind anularea actului administrativ.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

judecătorii

Victoria Sîrbu

Angela Braga

Veronica Negru

Copia corespunde
 Judecător

